

Proteīns SolCD44 kā agrīns marķieris rīkles un balsenes plakanšūnu vēža diagnostikā

Viktorija Šiļina¹, Ingrīda Čēma²

¹ Veselības centrs 4, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Mutes medicīnas katedra, Latvija

Ievads. Mutes dobuma, rīkles un balsenes plakanšūnu vēzis ir viens no izplatītākajiem audzējiem, kas bieži tiek diagnosticēts vēlīnās stadijās. Ir zināmas grūtības agrīni diagnosticēt rīkles un balsenes plakanšūnu vēzi, ņemot vērā, ka specifisku simptomu var nebūt. Līdz ar to aktuāls ir jautājums par marķieru izmantojumu agrīnai plakanšūnu vēža diagnostikai. Viens no šādiem potenciāliem marķieru kandidātiem ir CD44, kuru iespējams noteikt siekalās.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Apzināt solCD44 kā rīkles un balsenes plakanšūnu vēža agrīna marķiera diagnostikas un prognostiskās iespējas, izmantojot siekalas un mutes skalojumu. Plānots uzsākt pētījumu par solCD44 marķiera ieviešanas un lietošanas iespējām Latvijā. Veikts literatūras apskats, un izmantotas datu bāzes *PubMed*, *Science Direct*.

Rezultāti. Šķīstoša CD44 (SolCD44) būtisks pieaugums konstatēts pacientiem ar mutes dobuma un rīkles plakanšūnu vēzi, salīdzinot ar kontroles (veseliem) pacientiem (*Franzmann, 2007*). Datu metaanalīze uzrādīja CD44 saistību ar izplatīta audzēja un limfātisko mezglu (TN) stadiju un sliktāku prognozi rīkles un balsenes audzēju gadījumos (*Chen, 2014*). *Trapasso (2015)* atzīmēja, ka solCD44 līmeņa noteikšanai ir arī prognostiska vērtība. Kombinējot CD44 un kopēja proteīna noteikšanu mutes skalojumā, uzlabojas plakanšūnu vēža noteikšanas jutīgums un specifiskums. Pacientiem ar augstu CD44 un kopējā proteīna līmeni plakanšūnu vēža varbūtība ir līdz pat 25 reizes lielāka nekā pacientiem bez šo marķieru līmeņu pieauguma (*Franzmann, 2011*).

Secinājumi. Literatūras apskata dati pamato solCD44 proteīna līmeņa noteikšanu siekalās vai mutes skalojumā kā potenciālu rīkles un balsenes plakanšūnu vēža diagnostisku un prognostisku marķieri. Šī marķiera noteikšana riska grupas pacientiem (smēķētājiem, pārmērīga alkohola daudzuma lietotājiem) var palīdzēt diagnosticēt rīkles un balsenes vēzi agrīnās stadijās, uzlabot ārstēšanas rezultātus, kā arī veicināt dzīvesveida izmaiņas un mazināt rīkles un balsenes plakanšūnu vēža slimības risku.

V